

meppel.nl

Panta Rhei
cultuur is van de samenleving

Panta Rhei
cultuur is van de samenleving

juni 2016

De betekenis van *scratch* werd mij duidelijk bij het laatste kerstconcert. Een korte periode in je eentje oefenen, dan een dag met voor jou onbekende koorleden en dan samen het concert doen. Los van bloedgroepen, verenigingen en organisaties samen genieten en anderen laten genieten van een mooi eindproduct.

Meppel heeft veel cultuur. Een schouwburg met naam, een rijk verenigingsleven, musea, aandacht voor de geschiedenis van stad en dorp, veel particulier initiatief en natuurlijk een mooie bibliotheek en een actief cultureel centrum.

Met de culturele partners en de volksvertegenwoordigers spraken we over hoe we het culturele veld de komende jaren willen vormgeven en wat de rol van elke partij daarin is. Deze nota is een resultaat van deze gesprekken, maar ze bevat ook de keuzes van het gemeentebestuur.

Aandacht voor een aantal basisfuncties staat voorop. Daarnaast zou het mooi zijn als nieuwe samenwerking ontstaat en bestaande samenwerking zich verdiept. Dat scholen en verenigingen elkaar meer vinden op cultuureducatie. Dat culturele partijen samen de agenda zetten op ontwikkeling, vernieuwing en het vinden van andere middelen. Als gemeente willen we dat mogelijk maken en ondersteunen. Wij denken dat deze route - paradoxaal genoeg wel met minder middelen - uiteindelijk van meer waarde is voor onze gemeente en onze gemeenschap.

Hoe komt het toch dat dat koor in korte tijd met weinig middelen tot een mooi resultaat komt? Misschien moeten wij als lokale overheid wat dat betreft ook leren *scratchen*...

Henk ten Hulscher, wethouder cultuur

Hoofdstuk 1	Inleidend	5
Hoofdstuk 2	Samenvatting	7
Hoofdstuk 3	Terugblik op de vorige beleidsperiode	9
Hoofdstuk 4	Context	11
4.1.	Gemeentelijk kader	11
4.2.	Provinciaal kader	12
4.3.	Landelijk kader	13
Hoofdstuk 5	De waarde van cultuur	16
Hoofdstuk 6	De culturele rijkdom van Meppel	19
6.1.	Podiumkunsten	20
6.2.	Bibliotheekwerk	20
6.3.	Cultuureducatie	22
6.4.	Amateurkunst	22
6.5.	Media	23
6.6.	Musea	23
Hoofdstuk 7	Analyse	25
Hoofdstuk 8	Koers	26
8.1.	Inbreng vanuit het culturele veld	26
8.2.	Uitgangspunten	27
8.3.	Visie	27
8.4.	Missie	28
8.5.	Opgaven	29
Hoofdstuk 9	Ombuigingsscenario financiering cultuur	32
9.1.	Uitgangspunten	32
9.2.	Keuzes	33
9.3.	Nieuwe subsidierelatie	35
Hoofdstuk 10	Overzicht cultuursubsidies 2017	36
Hoofdstuk 11	Bijlagen	37
Bijlage 1.	Overzicht van bij het beleidsproces betrokken organisaties	37
Bijlage 2.	Samenvatting Group Decision Room-sessies 'de Toekomst van Cultuur in Meppel'. Juni 2015	39
Overzicht foto's		51

Colofon

Uitgave van: gemeente Meppel / **Ontwerp en vormgeving:** gemeente Meppel /
Datum: juni 2016

Hoofdstuk 1 Inleidend

Panta Rhei, misschien een wat ongewone titel voor een cultuurnota. In de oorspronkelijke Griekse tekens ziet deze uitspraak van Plato er zo uit: πάντα ῥεῖ. Hij liet zich inspireren door het gedachtegoed van de filosoof Heraclitus. Panta Rhei betekent: *alles stroomt* of *alles is in beweging*. *De wereld is steeds in verandering: men kan niet tweemaal in dezelfde rivier stappen, want het is steeds weer vers water dat u tegemoet stroomt.*

Wat is de relatie met cultuur? Cultuur is in beweging en cultuur wil beweging veroorzaken. Bij de cultuurbeoefenaar of de cultuurgenieter. En wat is verder dan nog de relatie met Meppel? Zoals het water door Meppel stroomt, stroomt ook cultuur door Meppel.

Cultuur is een weerspiegeling van de tijd en kent vele uitingsvormen. In deze nota gaan we niet in op de artistieke waarde van kunst en cultuur; persoonlijke beleving en het meedoen staan centraal.

Dit beleid gaat over het scala van activiteiten dat in groepsverband wordt gedaan en tot doel heeft mensen actief of passief aan cultuur te laten deelnemen.

De bescherming van erfgoed wordt geregeld in de nieuwe erfgoedwet (01-07-2016) en de nieuwe Omgevingswet (2018). Het onderwerp cultuurhistorie wordt opgenomen in de erfgoedverordening.

Het nieuwe beleid ademt de koers uit van het gemeentebestuur dat inzet op de eigen 'Kracht van Meppel'. Leidende gedachte is: cultuur is van de gemeenschap en niet van de gemeente. Om dit kracht bij te zetten kozen we voor een interactief proces met het culturele veld¹ voor het opstellen van dit beleid. Wij spreken onze dank uit aan deze cultuurliefhebbers, aanbieders van cultuur en ambassadeurs van cultuur!

1 Als we in deze nota spreken over het 'culturele veld', dan hebben we het over de grotere culturele (professionele) organisaties, de amateurkunst, culturele ondernemers, onderwijs, welzijn en lokale fondsen.

De gemeenteraad besloot op 23 januari 2015 in de besluitvorming rond collegeprogramma, uitvoeringsprogramma en financiën 2014-2018 tot een bezuiniging op het programma cultuur. Voor de helft toegepast in 2017 en vervolgens in 2018 geheel, met een totaalbedrag van € 250.000,00 structureel. Het culturele veld bleek bereid om samen met ons de uitwerkingen hiervan te verkennen. De insteek werd: hoe kunnen we met minder middelen de kwaliteit van cultuur in Meppel vasthouden of zelfs verder ontwikkelen?

Deze nota vervangt de Kadernota *De kunst van verbinden en verankeren 2009-2012* en het beleidskader bibliotheek gemeente Meppel.

Leeswijzer:

Na een samenvatting kijken we kort terug op enkele onderwerpen uit de vorige beleidsperiode. Vervolgens beschrijven we de context waar ons cultuurbeleid deel van uitmaakt. De waarde van cultuur wordt belicht aan de hand van enkele externe onderzoeken, waarna een korte beschrijving volgt van de Meppeler culturele rijkdom. Een analyse gaat vooraf aan de koers voor de komende periode en tot slot beschrijven we het ombuigingsscenario van de financiering van cultuur. Enkele bijlagen bieden nog extra informatie.

Hoofdstuk 2 Samenvatting

Meppel is een gemeente die zich sterk verbonden voelt met cultuur. Het is een wezenlijk onderdeel van de samenleving en vergroot de aantrekkelijkheid van Meppel als stad. Deelname aan cultuuractiviteiten biedt mensen plezier, vrijetijdsbesteding, nieuwe inzichten en verrassende ervaringen. Daarnaast draagt een goed cultureel klimaat bij aan de levendigheid van stad, wijken en dorp en geeft het een impuls aan toerisme en economische ontwikkeling.

De waarde van cultuur wil Meppel koesteren in samenspel met haar culturele partners. Het afgelopen jaar is hier veel in geïnvesteerd, door het interactieve proces voor de nieuwe nota.

De gemeenteraad besloot tot een bezuiniging op het programma cultuur op 23 januari 2015 in de besluitvorming rond collegeprogramma, uitvoeringsprogramma en financiën 2014-2018. Voor de helft toegepast in 2017 en vervolgens in 2018 geheel, met een totaalbedrag van € 250.000,00 structureel. We grepen dit besluit van de raad aan om zaken opnieuw langs de lat te leggen.

De missie voor het nieuwe beleid is: *de gemeente Meppel zet cultuur in om een aantrekkelijke gemeente te zijn en te blijven voor zowel inwoners als bezoekers. Daarbij zoekt ze voortdurend naar het evenwicht in wat de samenleving zelf kan en wat de gemeente nodig acht, ook aan eigen inzet.*

De missie sluit aan bij het collegeprogramma dat de kracht van de Meppeler samenleving benut wil zien. Deze kracht zagen we rond de activiteiten van *Meppel, culturele hoofdstad van Drenthe 2013-2014*. Enorm veel vrijwilligers lieten zien waartoe ze in staat zijn.

Onze ambitie voor cultuur is uitgewerkt in twee programma's:

- Jong-Meppel kiest voor kunst en cultuur: kunst- en cultuuropvoeding van jongs af aan!
- Versterking slagkracht van het culturele veld: cultureel ondernemerschap en financieel gezond door samenwerking, vernieuwing en groei.

Het culturele veld neemt zich voor om te gaan samenwerken in een Cultuurplatform en daarvan afgeleid de oprichting van een Cultuurfonds te verkennen. Deze ontwikkelingen willen we als gemeente ondersteunen en faciliteren. Ze geven blijk van toekomstgerichtheid en culturele ondernemerslust.

Hoofdstuk 3 Terugblik op de vorige beleidsperiode

De vorige kadernota (2009-2012) draagt de veelzeggende titel *de kunst van verbinden en verankeren*. Ergens onderaan een bladzijde vinden we: 'cultuur draagt bij aan het gezicht van Meppel'. Dit geeft aan hoe nauw Meppel verbonden is met haar culturele heden en verleden. Maar we lezen ook dat Meppel een gevarieerd doch versnipperd aanbod van kunst en cultuuruitingen heeft en dat er meer samengewerkt moet worden voor meer efficiency en een kwaliteitsslag. Tijdens onze sessies met het culturele veld hoorden we dezelfde geluiden.

Hieronder belichten we in het kort enkele onderwerpen uit de nota van destijds.

Cultuureducatie jeugd

De ambitie om iedere jongere tot 18 jaar actief of passief vertrouwd te maken met 1 of meer kunstvormen kreeg onder meer vorm in het programma *Cultuurmenu* voor het basisonderwijs van Scala. Voor dit aanbod werken de grote culturele instellingen samen. Het programma *Cultuurtraject* voor leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs is voortgezet, net als de *CKV-dagen* (culturele en kunstzinnige vorming) voor de bovenbouw van Dingstede, Stad en Esch en het VMBO. Kortom, er werd veel geïnvesteerd in cultuureducatie. Daarnaast realiseerde de bibliotheek op alle basisscholen *de bibliotheek op school*.

Culturele alliantie provincie

De culturele alliantie 2009-2012 richtte zich op een aantal gezamenlijke ambities. Met het geld van de provincie gaf de gemeente tijdelijk een impuls aan cultuurparticipatie en lokale volkscultuurinitiatieven.

De alliantie bracht een gemeentelijk loket voort voor vergunningverlening en monumenten, een archeologische beleidskaart, een digitaal loket bewoningsgeschiedenis, een cultuurhistorisch waardenkaart en een community-art project in de wijk Haveltermade als afsluiting van de stedelijke vernieuwing en als symbool van verbinding.

Meppel Culturele gemeente van Drenthe

Ter gelegenheid van 200 jaar stadsrechten meldde Meppel zich eind 2011 aan voor de titel Culturele gemeente van Drenthe. Het college koos bij de kandidaatstelling het thema *culturele stad van verbinding*. In januari 2012 kwam het positieve bericht van de provincie Drenthe: Meppel werd culturele gemeente 2013-2014!

Voor de coördinatie van de activiteiten werd de stichting *Meppel Maakt Het* opgericht. Deze leverde een prestatie van formaat; in totaal waren er een kleine 100 activiteiten en evenementen. Hieraan droegen maar liefst circa 400 vrijwilligers een steentje bij. Bijzonder was de benoeming van een eigen stadsdichter.

Hoofdstuk 4 Context

Dit hoofdstuk beschrijft de context van ons cultuurbeleid. Ons beleid is autonoom, maar staat niet op zichzelf. Zo hangt het samen met ander gemeentelijk beleid en het cultuurbeleid van provincie en rijk. Wij benoemen op hoofdlijnen de gemeentelijke kaders en zeggen vervolgens iets meer over landelijk en provinciaal beleid.

4.1. Gemeentelijk kader

Hieronder twee fragmenten uit onze structuurvisie² over de toekomst van cultuur in Meppel:

‘Culturele activiteiten maken onderdeel uit van het totale palet aan voorzieningen in de wijk. Bibliotheekfuncties worden onderdeel van het onderwijs en boekenuitleen krijgt een plek op wijkniveau.

Schouwburg Ogterop, de bibliotheek, musea/expositieruimtes en het Centrum voor de Kunsten hebben een bovenlokale functie en aantrekkingskracht.’

‘Omdat mensen in wijken meer doen dan alleen wonen, vinden we dat er een breed aanbod van voorzieningen moet zijn in de wijken. Door functies te combineren kunnen we gebouwen multifunctioneel gebruiken. In een schoolgebouw kunnen bijvoorbeeld ook een functie als cultuureducatie een plek vinden. Leesbevordering en musische vorming maken onderdeel uit van het lesprogramma van de basisschool.’

Kijkend naar ander beleid van de gemeente dan heeft het cultuurbeleid raakvlakken met:

- Citymarketing
- Toerisme en recreatie (TROP 2.0)
- Cultuurhistorie en erfgoed
- Wmo/het sociale domein
- Evenementenbeleid

2 Structuurvisie Meppel 2030 ‘Duurzaam Verbinden’

4.2. Provinciaal kader

In het voorjaar van 2016 kwam de provincie met het voorontwerp van haar nieuwe cultuurbeleid 2017-2020 *De verbeelding van Drenthe*. De nota bouwt voort op het bestaande beleid *Oude wereld, nieuwe mindset*.

Samengevat hecht de provincie belang aan toonaangevende kunst waar mensen aan mee kunnen doen, en het vertellen en het zichtbaar maken van 'het Verhaal van Drenthe'. Ze stelt tevens vast dat cultuur een belangrijke rol speelt in economische en ruimtelijke ontwikkelingen en vindt dat er een goede culturele basisinfrastructuur moet zijn voor het behouden, benutten en beleven van erfgoed, ontwikkeling van de kunsten, bibliotheken en media. Via extra investering in het Platform Drentse Musea kunnen de kleine musea rekenen op ondersteuning middels een consultant.

Kunsten

De provincie stimuleert de professionele kunsten, de cultuurparticipatie en zet zich in voor kunst in de openbare ruimte. Cultuureducatie en specifiek muziekonderwijs is van groot belang. Voor de amateurkunst en cultuuronderwijs wordt de Kunstencentra gevraagd om een gemeenschappelijke strategie en een nieuw laagdrempelig aanbod te ontwikkelen. Om bezoekers te trekken ondersteunt de provincie de professionele podiumkunsten, culturele festivals en evenementen.

Bibliotheken

De provincie richt zich op bibliotheekconcepten die bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen en ambities. Bij de provinciale ondersteuningsinstelling Biblionet legt de provincie de coördinatie van haar wettelijke taak: de innovatie van de fysieke bibliotheek en het distribueren van fysieke media tussen de bibliotheken.

Cultuurallianties

Voor elke overheid is van belang: cultuurparticipatie, cultuureducatie en 'het verhaal van Drenthe'. Een brede insteek sluit aan bij doelstellingen rond welzijn, recreatie en toerisme en ruimte. Wij merken op dat voor

wat betreft een koppeling van cultuur met recreatie en toerisme, wij de mogelijkheden zien in een regionale samenwerking.

4.3. Landelijk kader

Ook in haar uitgangspunten voor 2017-2020 *Ruimte voor Cultuur* zet de minister onverminderd in op cultuureducatie, talentontwikkeling, de maatschappelijke waarde van cultuur en digitalisering. Zij benadrukt het blijven aansluiten bij veranderende publieksvoorkeuren, o.a. veroorzaakt door vergrijzing en toenemende diversiteit/multiculturaliteit. Kwaliteit, vernieuwing en samenwerking zijn speerpunten.

Cultuureducatie met Kwaliteit (2013-2020)

Deze rijksregeling zet in op de kwaliteit van het cultuuronderwijs. Namens scholen in Drenthe verzorgt Compenta de subsidieaanvragen bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Een onderzoek uit 2014 van de Rijksuniversiteit Groningen³ naar de resultaten van deze regeling in het basisonderwijs toont aan dat in Meppel de doelen nog niet volledig zijn bereikt, maar vergeleken met het provinciale gemiddelde wel fors hoger scoort. De minister schaart zich achter het advies van de Raad voor Cultuur om cultuuronderwijs een onderdeel van de vormende taak van het onderwijs van de toekomst te maken. Hiervoor zijn schoolbesturen zelf aan zet.

Impulsregeling Muziek (2015-2020)

Vanaf oktober 2015 kunnen scholen voor muziekonderwijs subsidie aanvragen bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Doel is inbedding van kwalitatief muziekonderwijs op basisscholen. Met het extra geld worden leerkrachten getraind.

3 Samenvatting Onderzoeksrapport 2014, monitoring en evaluatie Cultuureducatie met kwaliteit Drenthe. Z. Zernitz, RUG.

Hoogleraar klinische neuropsychologie Scherder: muziek beluisteren, en vooral zelf muziek máken, draagt enorm bij aan de ontwikkeling van het empathisch vermogen. Scherder: 'Gottfried Schlaug heeft aangetoond dat bij kinderen die musiceren de verbindingsbalk tussen de beide hersenhelften, het corpus callosum, groter wordt. Die hersenhelften gaan daardoor beter met elkaar communiceren. En dat is ongelooflijk belangrijk.' Hij wijst op projecten, ook in Amsterdam, waar kansarme kinderen met muziek in aanraking worden gebracht, wat op den duur allerlei economisch meetbare voordelen voor de maatschappij oplevert, om nog maar te zwijgen over de persoonlijke ontwikkeling van de kinderen zelf...'

Bibliotheekwet vanaf 2015

De nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) regelt de digitalisering van de openbare bibliotheek en zorgt voor financiering daarvan door het rijk. Zo vormen de lokale bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen, de landelijke digitale bibliotheek en de Koninklijke Bibliotheek samen één netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Het rijk gaat uit van vijf door de bibliotheek te vervullen functies: kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, bevorderen van lezen en kennismaken met literatuur, organiseren van ontmoeting en debat, kennismaken met kunst en cultuur.

Lokale bibliotheken richten zich steeds meer op activiteiten vanwege de voortdurende daling van het aantal uitleningen. Het jaar 2014 liet een daling zien van circa 50% ten opzichte van 1999 (Bron: VNG-nieuws, nov. 2015). Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, augustus 2015) blijkt dat het aantal betalende volwassen leden daalt. Rond de 2,2 miljoen in 2000 en 1,6 miljoen in 2015. Door de activiteiten gericht op kinderen zoals Boekstart, nemen de (gratis) lidmaatschappen van jeugd tot 18 jaar toe.

Het CBS bracht naar buiten dat de helft van de activiteiten van lokale bibliotheken in 2014 waren gericht op educatie. 157 bibliotheekorganisaties organiseerden ruim 72.000 activiteiten: educatie (50%), literatuur (23,6%), kennis (16,4%) en kunst (10%). Bij educatie gaat het om lezen en schrijven voor laaggeletterden, digitale vaardigheden, activiteiten met scholen en Taalhuis.

Mediawet

In deze nieuwe wet (2016) is voor Meppel de wettelijke zorg voor de bekostiging van de lokale omroep van belang. De richtsnoer hiervoor is per 2015 € 1,14 per huishouden. Hiervoor moet de lokale omroep een toereikend media-aanbod bieden, via televisie, radio, internet en sociale media. Media dienen de publieke informatie, de democratie, sociale cohesie en burgerparticipatie.

Hoofdstuk 5 De waarde van cultuur

Als een gemeente ergens in investeert, dan moet hier een legitimering onder liggen. De vraag 'wat is de waarde van cultuur?' popt dan op. De diverse onderzoeken die zich hier op richten blijken maar moeilijk hard bewijs te kunnen leveren. Om toch iets te kunnen duiden over de waarde van cultuur maken we voornamelijk gebruik van het rapport *de waarde van cultuur*⁴ en de samenvattende uitgave van P. de Rynck: *de waarde van cultuur, een onderzoek naar het meetbare en onmeetbare*⁵.

De intrinsieke waarde van cultuur

Bij cultuur gaat het om maken, creëren en scheppen. Mensen scheppen met hun handen, amuseren met hun stem of instrument of leggen gevoel en expressie in dans en toneel. Met creatie geven mensen betekenis aan de wereld om hen heen, vaak in een poging om grenzen te verleggen. We hebben het hier over de zogenoemde intrinsieke waarde van kunst en cultuur, die leidt tot innerlijke rijkdom. Noors onderzoek uit 2012⁶ toont een verband aan met een hogere tevredenheid over het leven en een goede gezondheid. Kunst en cultuur draagt al eeuwenlang bij aan de trots en het zelfbewustzijn van de samenleving en betreft niet alleen expressie en creativiteit. Belangrijk bij cultuur is dat ze gedeeld kan worden. Dus de gemeenschappelijkheid bepaalt mede de waarde.

De economische waarde van cultuur

De relatie tussen creativiteit en economie wordt gemakkelijk gelegd maar is helaas erg moeilijk aan te tonen. Onderzoeken hiernaar worden weinig uitgevoerd omdat ze ingewikkelde berekeningen vergen. Dát er economische impact is staat niet ter discussie: de vraag is alleen hoe groot die is. Het is aannemelijk dat de aanwezigheid van culturele voorzieningen en bezienswaardigheden zoals (nieuwe) architectuur, erfgoed en kunst(manifestaties) toeristen trekken en daardoor ongetwijfeld bijdragen aan de economie van een stad.

4 De waarde van cultuur. Elkhuizen, Gielen, van den Hoogen, Lijster en Otte. RUG. 2014

5 De waarde van cultuur, een onderzoek naar het meetbare en onmeetbare. P. de Rynck

6 Koenraad Cuypers, Noorse Universiteit voor Wetenschap en Technologie

Gerard Marlet heeft in zijn onderzoek overtuigende verbanden weten te leggen tussen culturele activiteiten en het aantrekken van bewoners. Over zijn inzichten hieronder meer.

Cultuur en stedelijke aantrekkingskracht

Marlet, Atlas voor Gemeenten⁷: 'mensen met een hogere opleiding willen wonen in steden met een gevarieerd cultureel aanbod'. Vooral de mogelijkheid om podiumkunsten te kunnen bezoeken in eigen stad wordt gewaardeerd. Dit trekt weer bedrijven aan, het zogenoemde werkgelegenheidseffect. De aantrekkingskracht wordt groter als er een goed bereikbaar en gevarieerd aanbod aan cultuur, horeca en andere voorzieningen is. En wanneer ontmoeting kan plaatsvinden in een aantrekkelijke omgeving, zoals een historische binnenstad.

Cultuur als stimulator van onderlinge binding

Gemeenten nemen doorgaans aan dat cultuur -meedoen of kijken/ beleven- de sociale binding en het gevoel van welzijn bevordert. In dat geval zou cultuur een belangrijke welzijnsindicator zijn en een legitimatie voor gemeenten om in cultuur te investeren.

Een onderzoek van Hanka Otte⁸ onder 3.700 inwoners van Drenthe toont aan dat bezoekers aan kunst meer een open houding ten opzichte van het vreemde of onbekende vertonen dan bezoekers aan sport. Of het bezoek aan kunst ook daadwerkelijk tot meer omgang leidt tussen verschillende mensen in bijvoorbeeld een wijk, heeft het onderzoek niet aan kunnen tonen.

De onderzoeker stelt dat als kunst ingezet wordt voor sociale effecten, het belangrijk is dat er geen beperkende regels opgelegd worden (bijv. bij community-art) en dat geïnvesteerd wordt in het bij elkaar brengen van groepen. Zij pleit voor een vast aanbod van cultuur- en kunsteducatie, een doorgaande leerlijn en erkenning van de intrinsieke functie, los van de

7 Atlas voor gemeenten, Utrecht. G. Marlet, J. Poort, 2011: De waarde van cultuur in cijfers.

8 Bron: Binden of overbruggen? Over de relatie tussen kunst, cultuurbeleid en sociale cohesie. H.Otte. RUG, 2015

sociale effecten. Ook pleit zij voor kwalitatief schouwburgaanbod.
De amateurkunst is van belang voor de socialisering van jeugd.
Jeugd leert bijvoorbeeld naar elkaar te luisteren bij muzikale activiteiten.

Hoofdstuk 6 De culturele rijkdom van Meppel

Meppel is een cultureel actieve gemeenschap en is qua voorzieningen ruim bemeten. Vooral de aanwezigheid van schouwburg Ogterop is hierin bepalend.

In stad en dorp zijn veel actieve verenigingen op het gebied van muziek, zang, toneel, erfgoed en cultuurhistorie. Het algemene beeld is dat ze al langere tijd weten te floreren. Zo zal de christelijke muziekvereniging de Bazuin in 2017 haar eeuwfeest uitbundig vieren en bestaat het Meppeler Mannenkoor dit jaar negentig jaar. Voor de Stichting Oud-Meppel was 2014 een dubbel jubileumjaar. Maar liefst 50 jaar had ze op de teller staan en reeds 10 jaar was ze gehuisvest in haar pand aan de Sluisgracht. Haar evenknie de Historische Vereniging Nijeveen volgde met haar 20-jarig bestaan in 2015.

Daarentegen zien we ook een teruggang in het aanbod. Het koor Immanuël hief zich in 2016 op vanwege een sterk afnemend ledenaantal. De vergrijzing is hierop van invloed.

Het cultuuraanbod wordt aangevuld door ateliers en galerieën en culturele ondernemers die cursussen, kunstroutes en podia bieden via (eigen) cultuurcentra.

Puppet International heeft zich ontwikkeld tot een activiteit met landelijke betekenis. Ook Kunst in Kolderveen (KIK), gevestigd in de voormalige zuivelfabriek 'de Venen' onderscheidt zich met projecten.

De nog jonge Muziekcoöperatie Meppel organiseert concerten op bijzondere locaties. Met schouwburg Ogterop wordt samengewerkt.

Een aantal activiteiten wordt gerekend tot de evenementen. In 2015 is hiervoor beleid⁹ vastgesteld. We zien dat culturele organisaties en evenementenorganisatoren elkaar steeds meer vinden in een samenwerking, soms gesteund door lokale fondsen.

Onder de noemer *Zingt allen tezamen* nodigde de Stichting Meppeler Muziekfestival zangers en zangeressen uit Meppel en omstreken uit mee te doen aan het Waarborgfonds Meppeler Kerstconcert 2015.

Er werd een projectkoor gevormd door middel van een zogenoemde scratch. Ruim 40 zangers en zangeressen meldden zich daarvoor aan. Thuis studeerden zij de noten in en op 19 december vond overdag de repetitie plaats en 's avonds het concert in de Mariakerk. De lokale pers liet zich lovend uit over dit gelegenheidsconcert (bron: website Meppeler Muziekfestival).

6.1. Podiumkunsten

Ogterop

De schouwburg is een belangrijke aanbieder van podiumkunsten in Meppel. Ogterop wordt beschouwd als icoon van Meppel, gelegen in de centrumschil en met kleine cultuurbedrijfjes in de omgeving, en staat bekend om haar kwalitatieve aanbod.

Ogterop werkt samen met enkele Drentse theaters. Om kennis en ervaring te delen en de programmering af te stemmen. Ogterop organiseert als onderdeel van het Cultuurmenu in goed overleg met Scala en de scholen educatieve voorstellingen voor leerlingen. Ogterop draagt bij aan de kwaliteit en professionaliseringsslag van andere podiumactiviteiten door mee te denken over de programmering en te faciliteren bij kaartverkoop van enkele evenementen.

6.2. Bibliotheekwerk

Met ingang van 2015 is de bibliotheek in Cultureel Centrum Meppel de Plataan te vinden. De voorziening in Nijeveen is sinds december 2015 gehuisvest in dorpshuis de Schalle. De invulling daarvan ging in overleg met de plaatselijke verenigingen.

In haar toekomstvisie *bibliotheek van de toekomst; knooppunt van kennis, contact en cultuur* noemt de bibliotheek de samenwerking met educatieaanbieders en culturele en maatschappelijke organisaties. Daarmee begeeft ze zich in het sociale domein met het breed

toegankelijk maken van informatie. Ook wil ze sterker insteken op de ontmoetingsfunctie en flexibel inspelen op veranderende behoefte en vraag. Het marketingplan 2016 werkt deze gedachte verder uit op basis van de nieuwe wettelijke taken.

Regionale ontwikkelingen bibliotheekwerk

Het lokale bibliotheekbestuur gaat per 1 januari 2017 samen met acht andere lokale stichtingen fuseren met de Stichting Biblionet Drenthe. Deze stichting faciliteert de bibliotheekvoorzieningen in Drenthe. De fusie moet de kwaliteit en efficiency van het bibliotheekwerk in de provincie vergroten.

We zien spontane burgerinitiatieven ontstaan, ook in Meppel, als het gaat om het ongedwongen delen van de particuliere boekenkast:

Minibieb

Ik verzamelde in mijn leven veel boeken die uiteindelijk toch maar in een kast staan. Iemand anders zou er ook nog van kunnen genieten. Ik kwam achter het fenomeen 'my little free library'. Kleine boekenkasten die in tuinen, parken en openbare gebouwen staan. Je plaatst er boeken in en het publiek kan gratis lenen en/of ruilen. Ik bracht eerst een bezoek aan de minibieb in de Schuttevaerstraat. Daarna kocht ik bij de kringloopwinkel een klein kastje. Ik heb mijn minibieb geregistreerd op www.minibieb.nl. Daarna kon het grote wachten beginnen! Eerlijk gezegd loopt het nog geen storm. Mensen voelen zich bezwaard de oprit op te lopen. Maar het mag wel! Ik wissel de collectie regelmatig en er ligt voor iedereen wel wat bij. Zegt het voort!

Fragmenten uit een bericht van een inwoner (bron: Nieuwsbrief Wijkplatform Koeberg. Februari 2015)

6.3. Cultuureducatie

Centrum voor de Kunsten Scala

Voor de cultuureducatie op de scholen verricht Scala veel werk en heeft ze daar goede kwaliteit in kunnen realiseren. Jaarlijks worden ruim 8.000 leerlingen met dit aanbod bereikt (bron: jaarverslag Scala 2015). Voor financiering van de activiteiten van Scala putten de scholen ook uit de diverse rijksregelingen voor cultuureducatie.

Het aantal jongeren dat bij Scala individuele vrijetijdslessen volgt nam de laatste jaren sterk af. Het aanbod past blijkbaar niet meer bij hun drukke en snelle leven. Ook is Youtube aantrekkelijk voor 'doe het zelf'-muziekeducatie: even een instructiefilmpje opzoeken en lekker naspelen.

Regionale ontwikkelingen Kunstencentra

De Kunstencentra in Drenthe werken aan verregaande samenwerking en hebben hiervoor een intentieovereenkomst ondertekend. Naast de kostenbesparing op backoffice en overhead zijn de belangrijkste redenen voor het samenwerken: de schaal van de kleinere kunstencentra, onzekere financiering, het grotendeels wegvallen van de buitenschoolse cursusmarkt en de wens om het aanbod sterker te maken.

6.4. Amateurkunst

Als het gaat om cultuurparticipatie en het gezamenlijk kunnen beleven van kunst en cultuur, dan vervullen de verenigingen voor amateurkunst een belangrijke rol. Een aantal van hen wordt door de gemeente ondersteund middels een subsidie.

Daarnaast zijn er in Meppel groepjes mensen die op vriendschappelijke basis actief of passief aan kunst doen. Ook zien we incidentele initiatieven oppoppen, al dan niet met steun van de gemeente.

Wat we niet tot de amateurkunst rekenen zijn activiteiten van instellingen op het gebied van welzijn en zorg. Veelal gaat het om laagdrempelige activiteiten met een gevarieerd aanbod. Denk aan activiteiten waarbij culturen onderling uitwisselen (Vrouwencentrum de Regenboog) of activiteiten die een vorm van dagbesteding voor de deelnemers tot

doel hebben zoals de MensA. Er is wel samenwerking: soms treden amateurverenigingen op in zorgcentra of andere locaties.

6.5. Media

RTV Meppel is de lokale omroep voor Meppel en Nijeveen. Middels radio, televisie en internet informeert zij de bewoners over gebeurtenissen dicht bij huis. RTV Meppel gaat steeds meer in de richting van een lokaal mediabedrijf. Door actief stageplaatsen te bieden vervult ze een belangrijke rol in het opdoen van mediawijsheid door jongeren. De gemeente subsidieert RTV Meppel, zoals de Mediawet voorschrijft.

6.6. Musea

Musea zijn van belang voor het behoud van waardevolle collecties, voor educatie en activiteiten. Ze kunnen een belangrijke trekker zijn voor bezoekers aan de stad. Toeristen blijken vooral op cultuurhistorie en musea af te komen.

Drukkerijmuseum

Meppel heeft het Drukkerijmuseum dat in 2016 30 jaar bestaat. Het museum herbergt de drukkerijhistorie van Meppel en is actief met exposities, workshops -ook op scholen- als onderdeel van Cultuurmenu. Regelmatig wordt door schenking een nieuw stuk aan de collectie toegevoegd.

Een bestuur en een team van vrijwilligers draagt de verantwoordelijkheid voor gebouw en collectie. Aan de modernisering van de expositie wordt gewerkt om meer bezoekers te trekken. Het aantal kinderen dat het museum bezoekt is toegenomen; dankzij een samenwerking met Scala kunnen basisschoolleerlingen kennismaken met ons grafisch erfgoed. Voor de toekomst ligt het plan om aan te sluiten bij het Museumregister.

Kunsthuis Secretarie

Hoewel de Secretarie niet tot de musea gerekend wordt omdat ze geen collectie beheert en documenteert, willen we deze voorziening hier toch noemen. Ze is gevestigd in het voormalig gemeentehuis waar het hele jaar door wisselende tentoonstellingen bewonderd kunnen worden.

De Secretarie leeft van gemeentelijke subsidie, betalende bezoekers, sponsoren en de Vrienden van de Secretarie. Het Kunsthuis heeft een aantal zalen waar altijd verschillende beeldende kunst wordt vertoond. Ze werkt zich in de kijker met mooie exposities. Een vurige wens van de medewerkers van de Secretarie is een museumstatus met een eigen collectie van belangrijke Meppeler kunstenaars.

Hoofdstuk 7 Analyse

Kijken we vanuit de brede context naar cultuur in Meppel dan komt het volgende beeld naar voren. De analyse is gevoed vanuit drie bronnen:

- De startbijeenkomsten voor het culturele veld eind 2014
- De Group Decision Room-sessies met het culturele veld in juni 2015
- Landelijke trends

Sterkte	Zwakte
• De aanwezigheid van een mooie voorziening voor de podiumkunsten <i>Ogterop</i> • Een enthousiast veld voor de amateurkunst • De cultuurprojecten in het onderwijs • De succesvolle culturele evenementen • Veel kleine ondernemers en zelfstandigen op het gebied van cultuur • De positieve (financiële) inbreng van het bedrijfsleven en fondsen	• De schotten tussen culturele aanbieders, maar ook tussen gemeentelijke afdelingen • De amateurkunst ervaart dat het moeilijk is om jonge aanwas te trekken • Aansluiting van cultuureducatie basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Aansluiting binnenschools en buitenschools • Recessie: wegvallen inkomstenbronnen • De consument verandert: wil meer projectmatig en zappend aan cultuur doen. Denk aan gameontwerp en digitale beeldbewerking. Het culturele veld weet onvoldoende wat de klant wil en kan moeilijk nieuwe doelgroepen aanboren. Daardoor worden financiële kansen gemist (bronnen: Sociaal Cultureel Planbureau en Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid WRR)
Kansen	Bedreigingen
• Versterking van Ogterop als (culturele) ontmoetingsplaats met andere vormen van cultuurparticipatie • Diversiteit in het programma door afstemming • Rol voor amateurkunst bij binnen- en buitenschoolse activiteiten. Gezamenlijk cultuuraanbod voor het primair onderwijs • Project 'levendige en unieke binnenstad': aankleding lelijke plekken, invulling leegstand • Ondersteuning in natura of via crowdfunding. Projecten meer subsidiabel door samenwerking • Stimuleren van culturele wijkinitiatieven • Een platform, één agenda/site voor promotie, afstemming activiteiten. Efficiencyvoordelen. Wat met het verdwenen VVV? • Musea: upgraden door onder andere het museaal maken van 'Meppels werk' • Vraaggerichtheid verder ontwikkelen	• De samenwerking wordt als onvoldoende beleefd • De partijen kennen elkaar onvoldoende • Een 'makelende' functie hiervoor ontbreekt • Initiatiefnemers vinden elkaar onvoldoende • Er is een cultuuromslag nodig naar cultureel ondernemerschap • Een adviesfunctie op dit onderwerp ontbreekt

Hoofdstuk 8 Koers

Hoewel er voor de gemeente grote maatschappelijke en financiële opgaven zijn, hecht Meppel waarde aan cultuureducatie en cultuurbeleving. De legitimering hiervan is de intrinsieke waarde van kunst en cultuur voor de cultuurbeoefenaar en de cultuurgenieter. Een tweede legitimering is dat cultuuractiviteiten bezoekers trekken en dat door cultuurvoorzieningen de stedelijke aantrekkingskracht wordt vergroot. We gaan dus uit van een economisch effect.

Op basis van de analyse leest u in dit hoofdstuk onze visie en missie. We benoemen vervolgens de opgaven die hieruit volgen. Eerst beschrijven we op welke wijze het culturele veld hieraan heeft bijgedragen.

8.1. Inbreng vanuit het culturele veld

Met vertegenwoordigers uit het Meppeler culturele veld en uit andere werkvelden zoals welzijn (zie bijlage 1) spraken we ruim een jaar lang over de toekomst van cultuur in Meppel.

Een belangrijke activiteit was de Group Decision Room, de versnellingskamer. Iedereen wordt gehoord en er gaat geen informatie verloren. We bespraken de volgende vragen:

1. Wat hebben we in Meppel nodig op het gebied van cultuur om Meppel te versterken als aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken?
2. Op welke manier kunnen we dit in Meppel realiseren, rekening houdend met een beperkter financieel budget van de gemeente?
3. Welke (rand-)voorwaarden zijn volgens u belangrijk om dit proces verder goed vorm te kunnen geven?

In bijlage 2 leest u een samenvatting van de sessies. De uitkomsten leidden tot een visiedocument. Drie kernthema's stelden we vast als basis voor nieuwe kansen en vernieuwing van cultuur in Meppel:

1. Innoveren en zoeken naar ander geld;
2. Vaststellen van de basisfuncties van cultuur;
3. Samenwerking voor kostenbesparing.

Vervolgens brachten drie werkgroepen, samengesteld uit het culturele veld, hierover advies uit aan ons. Men besloot een commissie een verkenning te laten doen naar de oprichting van een Cultuurplatform en de mogelijkheden van een eigen Cultuurfonds.

Hieronder beschrijven we de richting voor cultuur in Meppel de komende jaren. Ze is gebaseerd op het visiedocument, aangevuld met de uitkomsten uit de werkgroepen en de keuzes van het gemeentebestuur ten aanzien van de bezuinigingen.

8.2. Uitgangspunten

- We kiezen voor de inhoud en functies. Op basis van waar de Meppeler behoefte aan heeft als het gaat om het culturele aanbod. De kunst is om aanbod en vraag zodanig samen te brengen dat de horizon van mensen verlegd wordt.
- De amateurkunst en particuliere aanbieders dragen bij aan cultuuraanbod om talentontwikkeling ruimte te geven.
- Een schouwburg met kwalitatief cultureel aanbod houdt Meppel aantrekkelijk.
- Het culturele veld zoekt naar versterking in Meppel, of daarbuiten; voor de inhoud en het aanbod en toegang tot andere bronnen (kennis en geld), voor een doelmatige organisatie ten behoeve van kostenbesparing. Efficiënt gebruik van ruimte is gewenst.
- Cultureel ondernemerschap moet de afhankelijkheid van een structurele gemeentelijke bijdrage verkleinen, meer incidenteel en op projectbasis mogelijk maken, met als resultaat vernieuwing.

8.3. Visie

- Kunst en cultuur is van de mensen zelf. Ze ontstaat uit bezieling, scheppingsdrang en ondernemerschap. Kunsten komen voort uit een dynamische samenleving en de initiatiefnemer of producent wil dit delen of laten zien. Meestal vindt men zijn eigen weg hierin. Zo zijn er culturele ondernemers en zijn er verenigingen en groepjes - veelal op vriendschappelijke basis - met het doel om cultuur met elkaar te delen of te beoefenen.

- Kunst en cultuur draagt bij aan de economie, de aantrekkelijkheid van de stad en talentontwikkeling. Er is sprake van een intrinsieke waarde voor de cultuurgenieter en cultuurbeoefenaar.
- De verantwoordelijkheid voor het cultuuraanbod ligt bij de Meppeler organisaties. Op grond van hun kennis van cultuur maken zij het meedoen, kijken en beleven mogelijk. De organisaties willen laagdrempelig en met kwaliteit werken, zo kwam uit de Group Decision Room.
- De opgaven van de gemeente voor kunst en cultuur zijn aanvullend en ruimte biedend. 'Meedoen' is het motto en het is belangrijk de drempels voor (kwetsbare) inwoners te slechten. We luisteren naar ideeën vanuit de samenleving en steunen activiteiten die gericht zijn op samenwerking en die cultuur dicht bij de mensen brengt.
- Vormen van cultuureducatie waarmee álle (school)kinderen tot 18 jaar bereikt worden hebben prioriteit.
- De Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties bracht in april 2015 een visie uit: *Podiumkunsten op weg naar de toekomst*. De visie spreekt over het aangaan van verbintenissen voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en het delen van risico's. Wij delen deze uitgangspunten.

8.4. Missie

De gemeente Meppel zet cultuur in om een aantrekkelijke gemeente te zijn en te blijven voor zowel inwoners als bezoekers. Daarbij zoekt ze voortdurend naar het evenwicht in wat de samenleving zelf kan en wat de gemeente nodig acht, ook aan eigen inzet.

8.5. Opgaven

De opgaven formuleren we aan de hand van twee vragen: wat doen we, als cultuurorganisaties en als gemeente? Wat levert het op? De opgaven zijn ondergebracht in twee programma's:

1. Jong-Meppel kiest voor kunst en cultuur: kunst- en cultuuropvoeding van jongs af aan!
2. Versterking slagkracht van het culturele veld: cultureel ondernemerschap en financieel gezond door samenwerking, vernieuwing en groei.

Programma 1: Jong-Meppel kiest voor kunst en cultuur		
	Wat doen we?	Wat levert het op?
1.	Van cultuureducatie naar cultuuronderwijs.	In de scholen ingebed en duurzaam cultuuronderwijs. Minder afhankelijk van een structurele gemeentelijke bijdrage.
2.	Amateurkunst en historische verenigingen actief in cultuuronderwijs.	Amateurkunst profileert zich bij een doelgroep. Jeugd maakt tevens kennis met andere aspecten van cultuur zoals erfgoed, historie en omgeving.
3.	Buitenschoolse cultuuractiviteiten op projectbasis.	Kwalitatieve cultuurprojecten die voor externe financiering in aanmerking komen. Meer ruimte voor vernieuwing.
4.	Oog voor nieuw talent/ nieuwe initiatieven.	Nieuw talent wordt gestimuleerd door de cultuurpartners ¹⁰ . Meer ruimte voor oppoppende initiatieven.

¹⁰ Met cultuurpartners bedoelen we zowel de professionele- als de amateurkunst en de cultuurondernemers.

Programma 2: Versterking slagkracht van het culturele veld

	Wat doen we?	Wat levert het op?
1.	Cultuurpartners werken vanuit een op te richten platform aan versterking, ontwikkeling en vernieuwing van de sector.	Steun bij samenwerking en nieuwe vormen van financiering en sponsoring van cultuur. Besparingen om een cultureel paspoort, een (thema)festival en een website met een jaaragenda mogelijk te maken. Een vrijwilligerspool.
2.	Cultuurpartners onderzoeken de mogelijkheden van een Cultuurfonds.	Financieringsmogelijkheden voor kleine, nieuwe of experimentele initiatieven. Mogelijkheden voor verstrekking van cultuurleningen.
3.	Museale functies versterken. Inzet van de provinciale mogelijkheden hiervoor.	Een toekomstbestendig museumaanbod
4.	Cultuur realiseert toegevoegde waarde in andere domeinen (onderwijs, welzijn).	Vinden van opgaven en middelen in andere sectoren door innovatie. Denk aan aanpak laaggeletterdheid.
5.	Stimuleren van cultureel ondernemerschap.* Behoefte aan training hierop inventariseren.	Culturele organisaties en -ondernemers weten waar de uitdagingen voor klantbereik en (financiële) mogelijkheden voor de toekomst liggen.
6.	Organisaties werken aan het verkrijgen/ behouden van een beeld van de cultuurbehoefte bij onze inwoners.	Een op de vraag toegesneden aanbod. Indien dit interactief tot stand komt biedt het mogelijkheden tot grensverlegging, waar cultuur mede voor bedoeld is. Aandacht voor onze nieuwkomers.
7.	Cultuur haakt aan bij belangwekkende ontwikkelingen in Meppel.	Verbinding met projecten zoals <i>een levendige en unieke binnenstad</i> . Thema's: leegstand, leefbaarheid, vestigingsklimaat.
8.	Onderzoeken hoe verbinding met recreatie en toerisme deze sector kan versterken. Op welke schaal, en welke mogelijkheden daartoe zijn, ook vanuit provinciaal beleid.	Verbinding met de toeristisch recreatieve sector.

* Voor een sector die van oudsher problemen heeft om zich te bedruipen en met afnemende (overheids)middelen te kampen heeft, valt te begrijpen dat cultureel ondernemerschap een gevelegeld begrip is geworden. Een rapport van de WRR¹¹ sluit hierbij aan: kunstenaars, culturele

11 Cultuur herwaarderen. Maart 2015. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

ondernemers en instellingen missen nog veel (financiële) kansen door onvoldoende aansluiting bij een publiek. De overheid kan mogelijk helpen bij het vinden van nieuwe manieren voor publieksverbreding.

Bussemaker: "net als de Raad voor Cultuur vind ik het belangrijk dat stimulering van ondernemerschap blijvend wordt aangemoedigd" (bron: Agenda cultuur, pag. 47).

Bij de hierboven beschreven opgaven is de rol die het culturele veld wenst van de gemeente 'faciliterend en stimulerend.' Zelf voegen we daar nog aan toe:

- Als opdrachtgever voor de basisfuncties cultuur, met structurele financiering;
- Als actieve ondersteuner van cultuurplatform en fonds;
- Als ondersteuner bij het zoeken naar (project)geld, regionale samenwerking zoals de verbinding met toeristisch-recreatief en de mogelijkheden van culturele allianties met de provincie;
- Gemeente levert bijdrage in de totstandkoming van het brede netwerk. Denk aan het leggen van verbindingen.

Hoofdstuk 9 Ombuigingsscenario financiering cultuur

De gemeenteraad besloot tot een bezuinigingstaakstelling op cultuur. Aan te vangen met een bedrag van € 125.000 in 2017 en het maximale structurele bedrag van € 250.000 in 2018. Hieronder leest u de uitgangspunten en de keuzes van het gemeentebestuur voor de bezuinigingen.

Financiële keuzes in het cultuuraanbod zijn pijnlijk voor samenleving en organisaties, maar kunnen ook leiden tot herijking, nieuwe impulsen en oplossingen vanuit zelfkracht. De kracht van Meppel werd tijdens de Group Decision Room met het culturele veld genoemd als een belangrijke factor die meer benut, gestimuleerd en gewaardeerd kan worden en ingezet kan worden voor behoud en versterking van cultuur in Meppel. Daarnaast werden samenwerking en verbinding prominent genoemd, evenals combineren, doelmatiger de middelen inzetten en efficiënter werken.

9.1. Uitgangspunten

- De Gemeente subsidieert als opdrachtgever structureel een aantal basisfuncties. Voor cultuureducatie zijn dat de binnenschoolse activiteiten. In geval van het bibliotheekwerk zijn het de basisfuncties lezen en ontmoeten en de bibliotheek op school. Voor de overige drie functies vanuit de Bibliotheekwet, die raakvlakken hebben met andere beleidsvelden/uitvoerders, gaat invulling in samenspraak. Zo nodig met derden.
- Willen organisaties vanuit eigen ambities andere functies uitvoeren dan moeten zij hiervoor projectsubsidies genereren, aan fondswerving doen of zich laten financieren vanuit toegevoegde waarde in andere domeinen.
- Functies en activiteiten die vanuit project- of impuls gelden, zoals voor scholen, opgestart zijn dienen na afloop van het project en bij ontbreken van vervolffinanciering zo mogelijk geïmplementeerd te zijn. Dat scholen meer verantwoordelijk worden voor implementatie van cultuuractiviteiten in het onderwijs zien wij als een beleidsmatige keuze.

- In 2017 komt er € 125.000 minder publiek geld van de gemeente beschikbaar. Voor 2018 eveneens. Suggesties van culturele partners ten aanzien van huisvesting maar ook de resultaten van de samenwerking in een Cultuurplatform en Cultuurfonds kunnen voor de invulling van de tweede tranche worden meegenomen. De ontwikkelingen m.b.t. het platform kunnen we als gemeente ondersteunen.

9.2. Keuzes

Hieronder beschrijven we de keuzes van de gemeente ten aanzien van de bezuinigingen. Zoals eerder vermeld gaat het bij de amateurkunst om kleine subsidies waarvoor veel mensen kunnen deelnemen aan cultuur. Omdat de gemeenteraad eerder uitsprak de amateurkunst van belangwekkende betekenis voor de gemeenschap te vinden, wordt op de amateurkunst geen korting toegepast. Wel wordt van hen verwacht, zo vond men in de Group Decision Room, dat ze meedenken over het nieuwe culturele perspectief en zo mogelijk deel uitmaken van nieuwe samenwerking door zich bijvoorbeeld in te zetten voor cultuureducatie. Op de subsidie voor het Drukkerijmuseum en Kunsthuis Secretarie wordt eveneens geen korting toegepast. Het gaat om vrijwilligersinitiatieven die in het collegeprogramma belangwekkend gevonden worden. Daarnaast heeft een korting, van welke omvang dan ook, vanwege de kleine subsidiebedragen een grote impact.

Ogterop realiseerde in 2012 een bezuiniging van € 100.000. Voor de komende jaren zijn met Ogterop nieuwe afspraken gemaakt. In haar begroting is vanaf 2016 meer ruimte voor sturing en ondernemerschap. Dit biedt mogelijkheden voor fondsenwerving en sponsoring. Gegenereerde inkomsten worden bestemd voor theatergerelateerde investeringen en programmering.

De korting, totaal € 125.000 in 2017, wordt toegepast op het bibliotheekwerk en op Scala. Elk met een bedrag van € 60.000. Het ontbrekende bedrag wordt ingevuld door de opheffing van het Centrum Beeldende Kunst Drenthe. Hierover zijn we reeds geïnformeerd

door het CBK. Op jaarbasis gaat het om € 5.700,--.

Bibliotheekwerk

Door de fusie van de lokale bibliotheekstichting met de Stichting Biblionet Drenthe hebben we per 1 januari 2017 een nieuwe contractpartner. Biblionet is dan verantwoordelijk voor de uitvoering van bibliotheektaken in Meppel. In de contractvorming met Biblionet wordt de korting verwerkt.

Centrum voor de Kunsten Scala

De laatste jaren kon Scala dankzij gemeentelijke financiële ondersteuning de cultuureducatie in het onderwijs goed ontwikkelen. De scholen maakten gebruik van landelijk impulsregelingen. Deze zijn tevens bedoeld om cultuureducatie in het onderwijs te implementeren. Denk aan scholing van leerkrachten en muziekdocenten. Een goede inbedding van de cultuuractiviteiten op de scholen moet mogelijk maken dat Scala met minder budget en wellicht een andere rol, mede de kwaliteit van cultuureducatie in het onderwijs kan blijven borgen. De gesprekken hierover moeten met de scholen gevoerd worden. Gemeente en Scala pakken dit samen op.

Daarnaast spreekt Scala met andere Drentse cultuurcentra over een verregaande samenwerking. Wij gaan er vanuit dat een samenwerking leidt tot efficiencyvoordelen.

Samengevat de criteria voor de bezuiniging:

1. Moties van de raad over de amateurkunst: nr. 2009-14411 en 2011-12746;
2. Het Collegeprogramma *Inzet gevraagd*: het belang van vrijwilligerswerk;
3. Gemeente financiert structureel basisfuncties: de binnenschoolse cultuureducatie van Scala. Daarnaast voor wat betreft het bibliotheekwerk de functies lezen, ontmoeten en de bibliotheek op school;
4. Organisaties zoeken zelf naar invulling van toegevoegde waarde in andere domeinen en alternatieve/aanvullende financiering (voor projecten), kostenbesparing door samenwerking en efficiencyvoordelen.

9.3. Nieuwe subsidierelatie

Wij hebben, mede onder invloed van de nieuwe contractvorming met Biblionet Drenthe per 1-1-2017, de behoefte om onze subsidierelaties te herzien en een zakelijker insteek te kiezen. Meer duidelijkheid over prestaties en resultaten. Dit betreft dan vooral de professionele instellingen die zelf ook aangaven deze behoefte te hebben. De ervaringen die we nu opdoen met beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF) willen we hierbij betrekken. BCF impliceert het creatief zoeken naar andere geldbronnen, samenwerking en maatschappelijk ondernemerschap.

Hoofdstuk 10 Overzicht cultuursubsidies 2017

Organisatie	oud	bezuiniging	nieuw	waaronder huisvesting
CCM de plataan	283.500		283.500	n.v.t.
Kunstuitleen	5.730	-5.730	0	n.v.t.
Amateurkunst	97.127		97.127	PM
Drukkerijmuseum	26.373		26.373	13.208 *
Secretarie	26.778		26.778	12.860 *
Bibliotheekwerk	544.825	-60.000	484.825	151.245 **
Scala	381.161	-60.000	321.161	140.656 **
Lokale Omroep	21.200		21.200	17.076 **
Speel-o-theek	20.361		20.361	20.361 ***
Onderdeel van de gemeentebegroting/geen subsidierelatie				
Schouwburg Ogterop	982.939		982.939	

* bron: jaarrekening 2014

** bron: jaarrekening 2015

*** subsidie voor huisvesting

Hoofdstuk 11 Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht van bij het beleidsproces betrokken organisaties

- Scala Centrum voor de Kunsten
- Bibliotheek Meppel/Nijeveen
- Kunsthuis Secretarie
- Het Drukkerijmuseum
- Schouwburg Ogterop
- De Meppeler Muggen
- Stichting Joods Erfgoed Meppel
- Stichting Oud Meppel
- Historische Vereniging Nijeveen
- Gemengde Zangvereniging Crescendo Nijeveen
- Puppert International
- Muziekvereniging Euphonia Nijeveen
- Meppeler Mannenkoor
- Draaiorgel de Parel
- Popkoor Afslag Nijeveen
- Popkoor the Midge
- Christelijke Muziekvereniging de Bazuin
- Meppeler Muziekfestival
- KiK/Kunst in Kolderveen
- AOC Terra/coördinator cultuurtraject
- Roodhof Producties (Meppel Maakt Het)
- Platform Cultuur
- Stichting het Burgerweeshuis Meppel
- Ondernemersfonds Meppel
- Stichting Waarborgfonds Meppel
- Kunst en cultuursalon Articum
- Kunst en Cultuurcentrum Zael
- Event Support Meppel
- Lokale Omroep Meppel
- Welzijn MensenWerk
- Stichting ZoDus livecollectief Meppel
- Meppeler Kamerkoor Cigale
- Christelijk Mannenkoor Meppel

- Christelijke Gemengde Zangvereniging Immanuël
- Meppeler Mouters
- Protestants Christelijk Basisonderwijs Meppel
- De Blaasacademie
- Participatieraad Meppel

Bijlage 2. Samenvatting Group Decision Room-sessies 'de Toekomst van Cultuur in Meppel'. Juni 2015

In de besprekingen werden 3 vragen aan de deelnemers gesteld:

1. Wat hebben we in Meppel nodig op het gebied van cultuur om Meppel te versterken als aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken?
2. Op welke manier kunnen we dit in Meppel realiseren, rekening houdend met een beperkter financieel budget van de gemeente?
3. Welke (rand-)voorwaarden zijn volgens u belangrijk om dit proces verder goed vorm te kunnen geven?

Vraag 1: Wat hebben we in Meppel nodig op het gebied van cultuur om Meppel te versterken als aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken?

Overzicht van de antwoorden in clusters samengevat

1.	Samenwerking / verbinding
2.	Aanbod
3.	Aanzien binnenstad
4.	Accommodaties / voorzieningen
5.	'Ruimte' bieden / faciliteren
6.	Cultureel erfgoed
7.	Burgerinitiatieven
8.	Jeugd
9.	Financiën
10.	Cultuur PR en communicatie
11.	Vraaggericht
12.	Niet-geclusterde ideeën

1. Samenwerking / verbinding

- Minder schotten tussen culturele partners/aanbieders en ook tussen gemeentelijke afdelingen. Meer verbinding met het onderwijs -ook vanuit de amateurkunst die hiermee kinderen kan bereiken-, met bedrijven en met aanbod in buurgemeenten.
- Bundeling van budgetten
- Een overheid met een visie op cultuur en innovatie en die keuzes maakt
- Functies combineren: bibliotheek en kunst, immaterieel erfgoed, cultuureducatie
- Financiële acties door vrijwilligers
- Eén agenda /site voor promotie, afstemming activiteiten en evenementen
- Overkoepelende acties door culturele hotspots met elkaar te verbinden
- Gevoelde betrokkenheid vanuit het gemeentebestuur (raad en college)
- Cultuur/creativiteit uitbreiden met commercialiteit
- Kleine organisaties 'zijn partij' in overleggen en samenwerkingsverbanden
- Een Platform zodat partijen elkaar kunnen vinden en elkaar wat kunnen bieden

2. Aanbod

- Voor verschillende doelgroepen, uitdagend, gevarieerd, aansprekend, met kwaliteit, laagdrempelig en betaalbaar.
- Goede culturele basisinfrastructuur: samen met elkaar vaststellen als aanvulling op wettelijke verplichtingen
- Goed en breed cultureel onderwijs met docenten uit de praktijk, inzet van mensen uit het culturele veld (als inkomensaanvulling voor hen). Het aanbod van culturele aanbieders moet inzichtelijk zijn
- Schouwburg met hoogwaardig en gevarieerd programma
- Bioscoop, in het theater doen. Of maandelijkse filmavonden in de Plataan
- Musea. Toewerken naar regio-overstijgend, landelijk belang

- Aandacht voor klassieke muziek
- Bibliotheek met de 5 bibliotheekfuncties: uitleen, cultuureducatie, cursussen, debat en informatie
- Breed aanbod amateurkunst
- Out of the box-combinaties maken van verschillende verenigingen
- Meer vanuit functies en inhoud denken dan vanuit stenen

3. Aanzien binnenstad

- Aanpak leegstand (beschikbaarheid voor cultuur), bescherming oude authentieke gebouwen, weg met rommelig straatbeeld
- Herkenbare routes tussen culturele instanties
- De zichtbare geschiedenis (monumenten) uitlichten, ook letterlijk

4. Accommodaties / voorzieningen

- Bioscoop
- Evenementenhal
- Schouwburg (kansen zoeken bij culturele partners)
- Groter overdekt centrum voor cultuur. RSG wordt genoemd
- Goed geoutilleerde bibliotheek. Een bibliotheekfunctie in Nijeveen
- Hotelfaciliteiten
- Faciliteiten voor jongeren: oefenruimtes, stageplekken bij cultuurorganisaties
- Toegankelijkheid voor minder validen

5. 'Ruimte' bieden / faciliteren

- Minder regels, meer vrije ruimte
- Overzicht van subsidie- en sponsorbronnen
- Duidelijke visie in vraag en aanbod ter versteviging van het culturele klimaat. Wie, wat, waar, budgetten

6. Cultureel erfgoed

- Versterking cultureel erfgoed: behoud en restaureren
- Water rondje maken, Prinsengracht doortrekken
- Het museaal maken van werk van belangrijke Meppeler kunstenaars

7. Burgerinitiatieven

- Ruimte voor initiatieven van de Meppelers zelf
- Politiek en bedrijfsleven moeten de betekenis van cultuur herformuleren
- Een gedicht ergens hangen. Koppelen aan een prijs, eens per 3 jaar
- Meer aandacht voor evenementen en een mooiere binnenstad is belangrijk

8. Jeugd

- Kunst- en cultuuropvoeding van jongs af aan
- Geïntegreerde lessen in het onderwijs
- Aandacht voor jongeren. Hoe jongeren een goede plek in de stad geven?
- De mogelijkheden van geld van de minister voor scholen
- Cultuurbeleving bij jeugd bevorderen, door bijv. cultuurbonnen

9. Financiën

- Crowdfunding
- Om aantrekkelijk te blijven: investeren in evenementen en niet alles aan vrijwilligers overlaten. Slecht aanbod jaagt mensen de stad uit
- Transparante subsidiëring en verantwoording. Wat is gedaan aan werving van externe middelen?
- Bedrijven wijzen op sponsormogelijkheden voor evenementen met commerciële randactiviteiten
- Kijken of verenigingen kunnen samenwerken om kosten te drukken
- Culturele verenigingen niet opheffen door gebrek aan financiën
- Efficiencyvoordelen: het delen van huisvesting, PR, personeel/ vrijwilligers

10. Cultuur PR en communicatie

- Gericht op jeugd en volwassenen die in Meppel wonen, werken of verblijven
- Een goede culturele agenda/naslagwerk, met de mogelijkheid tot adverteren.

11. Vraaggericht

- Alles waarvoor draagvlak is onder de mensen, anders gezegd: waarvoor ze willen betalen of werken

12. Niet-geclusterde ideeën

- Een sterk centrum voor de kunsten zoals Scala, beter dan in het verleden is ingericht
- Een hoger cultureel besef

Vraag 2: Op welke manier kunnen we dit in Meppel realiseren, rekening houdend met een beperkter financieel budget van de gemeente?

Overzicht van de antwoorden in clusters samengevat

1.	Samenwerking / verbinding
2.	Kracht van Meppel
3.	Vraaggericht werken
4.	Rol van de gemeente
5.	Financiering / alternatieve financiering
6.	Promotie
7.	Verder kijken dan Meppel
8.	Innovatie
9.	Accommodaties / voorzieningen
10.	Jeugd

1. Samenwerking / verbinding

- Een paar jaar lang werken aan een paraplu en dan visie ontwikkelen. Gemeente als regievoerder, facilitator en voor hulp bij de uitvoering
- Verschillende initiatieven/cultuuruitingen met elkaar verbinden. Samenwerking om kosten en publiek te delen of tegen een kleine vergoeding een dienst te verlenen, een presentatie bijv.
- Nieuw idee? Sluit aan bij het bestaande
- Combinatie onderwijs en cultuur t.a.v. muziekonderwijs
- Gezamenlijk cultuuraanbod voor PO. Afstemming m.b.v. cultuurcoach
- Scala en museum werken samen t.b.v. cultuurmenu
- Scala een betere mix maken van kunst- en muziekonderwijs op de scholen
- Brede talentontwikkeling, samen met alle instellingen
- 'Podium' voor Meppeler artiesten zodat ze ook in Meppel gezien worden. Tijdens evenementen zorgen voor een podium voor startende kunstenaars.
- Efficiëntere inzet van middelen door samenwerking tussen evenementenorganisaties. Activiteiten combineren voor groter publiek.
- Samen een bolwerk van cultuur vormen. Ruimtes delen. Salon heeft ruimte voor try-outs
- Samenwerking met wederzijdse afhankelijkheid (regierol gemeente). Goede samenwerking belonen
- Meppeler cultuurhuis dat coördineert
- Digitaal platform voor vraag en aanbod
- Vanuit bibliotheken kunnen andere culturele activiteiten ondersteunen door er een podium voor te bieden
- Cultuur onderdeel van wijkagenda i.s.m. wijkplatforms
- Gemeenten kijken bij elkaar en werken efficiënter samen
- Centraliseer en koop in naar behoefte

2. Kracht van Meppel

- Veel creativiteit en initiatieven in Meppel; meer benutten en diversiteit aanbrengen. Eigen inbreng van mensen stimuleren en waarderen
- Maak van Meppel een merk. Het is nu al voor velen een evenementenstad
- Cultuurraad instellen met een activiteitenbudget
- Meppel is te klein voor een Cultuurraad. Beter is een duidelijke visie van de gemeente
- Alle deelnemers moeten zich sterk maken om het huidige cultuurbudget te behouden. Gemeente moet bij bezuinigingen de cultuursector ontzien
- Selectie op kwaliteit, zorg voor publiekstrekkers

3. Vraaggericht werken

- Vorm en inhoud meer aansluiten bij jongeren (digitale kunsten)
- Onderzoek het cultuurbeleid van andere gemeenten
- Schrap waar geen vraag naar is

4. Rol van de gemeente

- Benoem de basisvoorzieningen en kijk wat er overblijft voor stimuleren activiteiten. Een leven lang leren als uitgangspunt
- Gemeente moet signaleren, faciliteren (van ruimte) en verbinden
- Een goede website
- Ontschotten: cultuur hoort ook bij onderwijs en Wmo. Flexibele geldstromen
- Investeren in projecten i.p.v. algemene subsidies voor bijv. gebouwen (die veel subsidie vragen)
- Muziekonderwijs prioriteren
- Transparantie huidige middelen en activiteiten

5. Financiering / alternatieve financiering

- Een heldere visie en keuzes maken, versnippering tegengaan, geen kaasschaaf. Bijv. kiezen voor jeugd en ouderen
- Overleg met alle gesubsidieerde instellingen om het kapitaal dat in al deze instellingen zit te benutten (regierol gemeente)
- Besparen door voor promotie meer met internet te doen. Shared Service Center voor administratie, marketing en sales
- Zoeken naar efficiency-voordelen; dit belonen
- Iets á la Ondernemersfonds opzetten voor cultuur?
- Middelen citymarketing naar cultuur?
- Overhead van buitenaf inkrimpen
- Toeslag OZB. Allemaal een paar euro belasting betalen voor cultuur. Draagvlak hiervoor onderzoeken. Gemeenten krijgen straks een groter eigen belastinggebied
- Aanboren nieuwe bronnen, fondswerving, subsidiecoach, ondersteuning en informatie door gemeente, projecten meer subsidiabel maken door samenwerking. DMD is geen cultuur maar commercie
- Museum en exposities met landelijke betekenis voor generering van middelen en aantrekken bezoekers
- Kunsten financieren vanuit gemeente. Evenementen vanuit toeristenbelasting en bijdrage horeca
- Het geld dat het ministerie aan de scholen beschikbaar stelt i.s.m. de scholen geeft wellicht meer mogelijkheden om meer gericht aan cultuur in het basisonderwijs te doen in je eigen buurt
- Marktconforme prijzen van ruimtes in Ogterop en Plataan afschaffen en deze beschikbaar stellen voor de gemeenschap
- Hoe geld voor optredens te genereren? Wie betaalt dirigent en pianist?
- Een gezamenlijk fundraise-platform voor alle culturele en sportverenigingen, 1 website en 1 fondsenwerfactie jaarlijks
- Crowdfunding

6. Promotie

- Een website en/of app voor een culturele agenda
- Elkaar informeren over voorgenomen uitvoeringen en optredens
- Een culturele kaart met contactgegevens van cultuurorganisaties
- Inzetten van cultuurambassadeurs
- Kiezen voor gebruik van opvallende locaties met meer inloop (dorpshuis bijv.)

7. Verder kijken dan Meppel

- Kijk naar Zwolle. Leer van andere steden
- Stem lokaal aanbod af op de regio. Maak een keuze v.w.b. theater, bioscoop en musea. Voor alles is waarschijnlijk te weinig geld

8. Innovatie

- Maak gebruik van elkaars kwaliteiten en faciliteiten. Een ruimte is gauw 'over'
- Meer eigen inkomsten genereren
- Welzijn wil meer cultuur met jeugd (muziek, taal/expressie). Ook met ouderen (dans en bewegen)
- Culturele coördinatie en aanspreekpunt vanuit de gemeente
- Belangen met middenstand en bedrijfsleven bespreken, evt. nieuwe producten
- Werven van vrijwilligers met veel talenten voor verbreding van het aanbod

9. Accommodaties / voorzieningen

- Inventarisatie van ruimtes en het vinden van beschikbare en betaalbare oefenruimtes; kijken naar leegstand
- Voor multi-gebruik geschikte accommodaties

10. Jeugd

- Samenwerking met scholen zoeken
- Poppenspelprojecten op de scholen. Zo trek je ook leerlingen naar het festival

Vraag 3: Welke (rand-)voorwaarden zijn volgens u belangrijk om dit proces verder goed vorm te kunnen geven?

De antwoorden hierop zijn samengevat in drie thema's:

1.	Houding
2.	Middelen en inzet
3.	Uitkomst

1. Houding:

- Transparant, motivatie, respectvol, gelijkwaardig en waardering
- Expertise en kennis willen delen. Geen concurrentie / elkaar iets gunnen
- Een slaagkans is er als je wederzijds van elkaar afhankelijk bent en gezamenlijk de verantwoordelijkheid wilt dragen voor samenwerking
- Beperk de rompslomp voor de vrijwilligers in de vereniging, dit schrikt af
- Inzoomen op de kracht van Meppel, maar ook: act local, think global

2. Middelen en inzet:

- Informatie, begeleiding en ondersteuning
- Voor samenwerking moet er een processtroom en een regiefunctie zijn
- Belangen op elkaar afstemmen en uitwisselen
- Zelf op zoek naar oplossingen
- Convenant
- Helikopterview bij de gemeente

3. Uitkomst

- Een gemeenschappelijke visie en doelstelling
- Een cultuurnota met inzicht in financiën
- Een zichtbaar aanspreekpunt in de gemeente: wethouder? Paraplugroep?
- Een goed overzicht van het culturele aanbod in Meppel
- Alle basisscholen hebben een mooi programma voor cultuureducatie. Pakken dat samen op (in het VO is dat vaak 'ieder voor zich')
- VVV weer actief in de binnenstad
- Zo nodig ondersteuning van lowbudget evenementen
- Keuzes; alles is waarschijnlijk niet haalbaar. Samenwerking in de regio zodat cultuur voor iedereen beschikbaar blijft
- Een subsidiecoach
- Meer onafhankelijk van gemeentelijke subsidies; goed overzicht van alternatieve mogelijkheden

Overige ideeën en uitspraken:

- misschien wel zonder rol voor de gemeente
- Minder regie en regels, meer vrije ruimte
- Een bierbrouwerij aan het Zuideinde?
<http://restaurantdehemel.nl/brouwerscafe/bierproeverijen/>
- Een groot plakbord in het stadhuis waarop alle organisaties kunnen posteren
- Borden bij invalswegen: 'Meppel, stad van kunst en cultuur'
- Niet zo moeilijk doen over vergunningen
- Samenwerking is geen tovermiddel
- Mensen wonen het liefst in een stad met monumenten
- Markthallen zijn verdwenen, daar moet toch iets voor terugkomen
- Zichtbare betrokkenheid van het stadsbestuur en ambtenaren bij cultuur.
- Onderhoud van panden: niet de huisschilder financieren uit culturele pot
- Welzijn en anderen mogen een beroep doen op Historische Vereniging Nijeveen voor presentaties tegen een kleine vergoeding
- Aan elkaar tonen wat we allemaal doen op cultuur / activiteiten

- Meppel is te klein om een cultuurraad te hebben. Iedereen kent iedereen
- Bespreking met de raad dit najaar. Kan het culturele veld daarbij aanwezig zijn?

Algemeen / evaluatie:

De methode 'Group Decision Room' werd als prettig ervaren. "Een leuke manier om input te verzamelen op basis van gelijkwaardigheid."

Op de titelpagina ziet u twee zwart-wit foto's. Ze komen uit de archieven van de Stichting Oud Meppel en de Historische Vereniging Nijeveen. Het groepje mannen is het Schildersgenootschap 'Kunst en vriendschap' (1920). Als kunstenaars hadden ze zich vanuit een gezamenlijke passie verenigd.

De andere foto toont een deel van de niet meer bestaande Zangvereniging 'de Klimop' Nijeveen, na de opvoering van de revue 'Oes Drenthe', geschreven door de Nijevener Jannes Gelmer Duiven. Jannes speelde zelf ook een rol als schaapherder, compleet mét hond op het toneel.

De overige foto's zijn van:

- Bibliotheek Meppel / Nijeveen
- Muziekvereniging Euphonia Nijeveen
- Kindercircus Okidoki
- Drukkerijmuseum
- Centrum voor de Kunsten Scala
- Schouwburg Ogterop

